

**ZARZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMISJI PLANOWANIA PRZY RADZIE MINISTRÓW
I MINISTRA FINANSÓW**

z dnia 10 sierpnia 1966 r.

w sprawie zasad ustalania wskaźników rentowności.

W związku z przepisami uchwały nr 21 Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1966 r. w sprawie realizacji zadań wynikających z uchwały IV Plenum KC PZPR zarządza się, co następuje:

§ 1. Przepisy zarządzenia dotyczą central zjednoczeń i przedsiębiorstw objętych uchwałą nr 276 Rady Ministrów z dnia 28 października 1965 r. w sprawie zasad gospodarki finansowej zjednoczeń przemysłowych i zgrupowanych w nich państwowych przedsiębiorstw objętych planowaniem centralnym (Monitor Polski Nr 61, poz. 316) oraz przedsiębiorstw przemysłu terenowego, objętych uchwałą nr 280 Rady Ministrów z dnia 28 października 1965 r. w sprawie zasad gospodarki finansowej państwowych przedsiębiorstw przemysłu terenowego i wykonawstwa inwestycyjnego obję-

tych planowaniem terenowym (Monitor Polski Nr 61, poz. 320).

§ 2. W planowaniu i analizie działalności gospodarczej oraz w systemach bodźców materialnego zainteresowania należy stosować wskaźniki rentowności zgodnie z instrukcją w sprawie zasad ustalania wskaźników rentowności, stanowiącą załącznik do zarządzenia.

§ 3. Z dniem 1 stycznia 1967 r. sposób obliczania wskaźników rentowności, wykazywanych w sprawozdawczości statystycznej i statystyce gospodarczej, powinien być dostosowany do ustaleń, zawartych w instrukcji wymienionej w § 2.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Przewodniczący Komisji Planowania przy Radzie Ministrów: w z. T. Gede

Minister Finansów: w z. J. Kole

Załącznik do zarządzenia Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów i Ministra Finansów z dnia 10 sierpnia 1966 r. (poz. 211).

INSTRUKCJA W SPRAWIE ZASAD USTALANIA WSKAŹNIKÓW RENTOWNOŚCI

Rozdział 1.

Zasady ustalania wskaźników rentowności.

1. W zależności od celu i zakresu zastosowania rozróżnia się następujące wskaźniki rentowności:

- 1) w przedsiębiorstwie przemysłowym:
  - a) wskaźnik rentowności netto,
  - b) wskaźnik rentowności brutto,
  - c) wskaźnik rentowności przerobu,
  - d) wskaźnik stopy zysku,

- 2) w zjednoczeniu:
  - a) wskaźnik rentowności netto,
  - b) wskaźnik rentowności brutto,
  - c) wskaźnik rentowności przerobu,
  - d) wskaźnik stopy zysku,
- 3) w kalkulacji kosztów:
  - a) kalkulacyjny wskaźnik rentowności netto wyrobu (grupy wyrobów),
  - b) kalkulacyjny wskaźnik rentowności brutto wyrobu (grupy wyrobów),
  - c) kalkulacyjny wskaźnik rentowności przerobu wyrobu (grupy wyrobów),

- d) kalkulacyjny wskaźnik rentowności netto wytworzonej produkcji towarowej,
- e) kalkulacyjny wskaźnik rentowności brutto wytworzonej produkcji towarowej,
- f) kalkulacyjny wskaźnik rentowności przerobu wytworzonej produkcji towarowej.

2. Wskaźnik rentowności netto przedsiębiorstwa przemysłowego oblicza się jako stosunek procentowy wyniku bilansowego (zysku, straty) do kosztu własnego sprzedanej produkcji towarowej. Przez wynik bilansowy (zysk, stratę) rozumie się wynik bilansowy z całokształtu działalności gospodarczej przedsiębiorstwa. Wynik bilansowy obejmuje zysk (lub stratę) osiągnięty ze sprzedaży produkcji towarowej oraz z pozostałej sprzedaży, powiększony lub pomniejszony o wynik z działalności pozaoperacyjnej i o saldo strat i zysków nadzwyczajnych oraz pomniejszony o oprocentowanie środków trwałych.

3. Wskaźnik rentowności brutto przedsiębiorstwa przemysłowego oblicza się jako stosunek procentowy sumy wyniku bilansowego (zysku, straty) i podatku obrotowego oraz od operacji nietowarowych do kosztu własnego sprzedanej produkcji towarowej.

4. Wskaźnik rentowności przerobu przedsiębiorstwa przemysłowego oblicza się jako stosunek procentowy wyniku bilansowego (zysku, straty) do wartości sprzedanej produkcji towarowej, obliczonej według cen przerobu (cen konfekcjonowania, normalnych kosztów przerobu) przyjętych za podstawę do ustalenia wartości produkcji.

5. Wskaźnik stopy zysku przedsiębiorstwa przemysłowego oblicza się jako stosunek procentowy wyniku bilansowego do wartości środków trwałych i środków obrotowych. Przez wartość środków trwałych, uwzględnianą przy ustalaniu wskaźnika stopy zysku, należy rozumieć wartość początkową przeciętnego rocznego stanu środków trwałych przedsiębiorstwa, bez względu na to, czy są one użytkowane przez to przedsiębiorstwo, czy też przez inne jednostki organizacyjne, z wyjątkiem środków trwałych:

- 1) służących działalności pozaoperacyjnej o charakterze socjalno-bytowym w rozumieniu uchwały nr 402 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 1963 r. w sprawie działalności pozaoperacyjnej o charakterze socjalno-bytowym przedsiębiorstw państwowych (Monitor Polski Nr 95, poz. 444),
- 2) uznanych w obowiązującym trybie za trwale nieczynne. W uzasadnionych wypadkach za zgodą Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów i Ministra Finansów w porozumieniu z Prezesem Głównego Urzędu Statystycznego może być przyjęta za podstawę do obliczania wskaźnika stopy zysku wartość początkowa środków trwałych zmniejszona o ich dotychczasowe umorzenie. Przeciętny roczny stan środków trwałych oblicza się jako iloraz, wynikający z podzielenia sumy stanu na początek roku i stanów na koniec każdego kwartału przez 5. Przez wartość środków obrotowych uwzględnianą przy ustalaniu wskaźnika stopy zysku należy rozumieć wartość przeciętnego rocznego stanu zapasów i rozliczeń międzyokresowych czynnych, z wyłączeniem zapasów sezonowych i rezerw. Przeciętny roczny stan środków obrotowych oblicza się jako iloraz, wynikający z podzielenia sumy stanu na początek danego roku i stanów na koniec każdego kwartału przez 5.

6. Wskaźnik rentowności netto zjednoczenia oblicza się jako stosunek procentowy wyniku bilansowego całego zjednoczenia do sumy kosztów przedsiębiorstw zgrupowanych w zjednoczeniu, a mianowicie:

- 1) kosztu własnego sprzedanej produkcji towarowej — przedsiębiorstw przemysłowych,
- 2) kosztu własnego sprzedanej produkcji podstawowej, pomocniczej i świadczonych usług, wykonanych siłami własnymi — przedsiębiorstw budowlano-montażowych,
- 3) kosztów handlowych — organizacji obrotu towarowego

(koszty te nie obejmują wartości sprzedanych towarów liczonych według cen zakupu),

- 4) kosztu własnego sprzedanej produkcji i świadczonych usług, wykonanych siłami własnymi — biur projektów, przedsiębiorstw geologicznych i geodezyjnych,
- 5) kosztu własnego sprzedanych usług podstawowych — przedsiębiorstw transportowych,
- 6) nakładów — przedsiębiorstw rolnych.

Przez wynik bilansowy (zysk, stratę) całego zjednoczenia rozumie się sumę ustalonych zgodnie z ust. 2 wyników bilansowych przedsiębiorstw przemysłowych oraz wyników bilansowych pozostałych przedsiębiorstw zgrupowanych w zjednoczeniu i wyniku centrali zjednoczenia.

7. Wskaźnik rentowności brutto zjednoczenia oblicza się jako stosunek procentowy sumy wyniku bilansowego i podatku obrotowego oraz od operacji nietowarowych całego zjednoczenia do sumy kosztów wymienionych w ust. 6.

8. Wskaźnik rentowności przerobu zjednoczenia oblicza się jako stosunek procentowy wyniku bilansowego całego zjednoczenia do sumy:

- 1) wartości sprzedanej produkcji, obliczonej według cen przerobu (cen konfekcjonowania, normalnych kosztów przerobu), przyjętych za podstawę do ustalenia wartości produkcji przedsiębiorstw przemysłowych,
- 2) kosztu własnego sprzedanej produkcji podstawowej, pomocniczej i usług wykonanych siłami własnymi przedsiębiorstw budowlano-montażowych, pomniejszonego o koszty materiałów,
- 3) kosztów handlowych — organizacji obrotu towarowego,
- 4) kosztu własnego sprzedanej produkcji i świadczonych usług wykonanych siłami własnymi biur projektów, przedsiębiorstw geodezyjnych i geologicznych,
- 5) kosztu własnego sprzedanych usług podstawowych przedsiębiorstw transportowych, pomniejszonego o koszty materiałów,
- 6) nakładów przedsiębiorstw rolnych, pomniejszonych o nakłady materiałowe.

9. Wskaźnik stopy zysku zjednoczenia oblicza się jako stosunek procentowy wyniku bilansowego całego zjednoczenia do sumy środków trwałych i obrotowych, ustalonych i obliczonych w sposób określony w ust. 5, wszystkich przedsiębiorstw zgrupowanych w zjednoczeniu oraz centrali zjednoczenia.

10. Kalkulacyjny wskaźnik rentowności netto wyrobu (grupy wyrobów) oblicza się jako stosunek procentowy różnicy między ceną fabryczną a kosztem własnym wyrobu (grupy wyrobów) do kosztu własnego tego wyrobu (grupy wyrobów).

11. Kalkulacyjny wskaźnik rentowności brutto wyrobu (grupy wyrobów) oblicza się jako stosunek procentowy różnicy między ceną zbytu a kosztem własnym wyrobu (grupy wyrobów) do kosztu własnego tego wyrobu (grupy wyrobów).

12. Kalkulacyjny wskaźnik rentowności przerobu oblicza się dla wyrobu (grupy wyrobów) jako stosunek procentowy różnicy między ceną fabryczną a kosztem własnym wyrobu (grupy wyrobów) do ceny przerobu (ceny konfekcjonowania, normalnego kosztu przerobu) tego wyrobu (grupy wyrobów).

13. Kalkulacyjny wskaźnik rentowności netto wytworzonej produkcji towarowej oblicza się jako stosunek procentowy różnicy między wartością produkcji towarowej, obliczoną według cen fabrycznych, a kosztem własnym tej produkcji do kosztu własnego produkcji towarowej.

14. Kalkulacyjny wskaźnik rentowności brutto wytworzonej produkcji towarowej oblicza się jako stosunek procentowy różnicy między wartością produkcji towarowej, obliczoną według cen zbytu, a kosztem własnym tej produkcji do kosztu własnego produkcji towarowej.

15. Kalkulacyjny wskaźnik rentowności przerobu wytworzonej produkcji towarowej oblicza się jako stosunek procentowy różnicy między wartością produkcji towarowej, obliczoną według cen fabrycznych, a kosztem własnym tej produkcji do wartości produkcji towarowej, obliczonej według cen przerobu (cen konfekcjonowania, normatywnych kosztów przerobu).

Rozdział 2.

Zakres zastosowania wskaźników rentowności.

16. W planowaniu finansowym i w systemach bodźców materialnego zainteresowania mogą być stosowane w przedsiębiorstwach przemysłowych następujące rodzaje wskaźników rentowności:

- 1) wskaźnik rentowności netto przedsiębiorstwa,
- 2) wskaźnik rentowności brutto przedsiębiorstwa,
- 3) wskaźnik rentowności przerobu przedsiębiorstwa,
- 4) wskaźnik stopy zysku przedsiębiorstwa.

17. W planowaniu finansowym i w systemach bodźców materialnego zainteresowania mogą być stosowane w centralach zjednoczeń następujące rodzaje wskaźników rentowności:

- 1) wskaźnik rentowności netto zjednoczenia,
- 2) wskaźnik rentowności brutto zjednoczenia,
- 3) wskaźnik rentowności przerobu zjednoczenia,
- 4) wskaźnik stopy zysku zjednoczenia.

18. W planowaniu kosztów produkcji towarowej mogą być stosowane w przedsiębiorstwach i zjednoczeniach następujące rodzaje wskaźników rentowności:

- 1) kalkulacyjny wskaźnik rentowności wyrobu (grupy wyrobów) netto, brutto lub przerobu,

2) kalkulacyjny wskaźnik rentowności wytworzonej produkcji towarowej netto, brutto, przerobu.

19. Do celów analizy działalności gospodarczej mogą być stosowane w przedsiębiorstwach przemysłowych wszystkie wskaźniki rentowności, wymienione w ust. 16 i 18, a w centralach zjednoczeń — wszystkie wskaźniki rentowności wymienione w ust. 17 i 18. Ponadto do celów analizy działalności gospodarczej mogą być stosowane nie wymienione w niniejszej instrukcji współczynniki rentowności, zawarte w ramowych wytycznych do przeprowadzania analiz rocznej działalności.

20. Do badania efektywności produkcji wyrobu lub grupy wyrobów oraz do badania struktur cen mogą być stosowane wskaźniki rentowności wyrobu (grupy wyrobów) netto, brutto i przerobu, wymienione w ust. 18.

Rozdział 3.

Przepisy końcowe.

21. Dyrektywne wskaźniki rentowności dla zjednoczeń określone są w uchwale Rady Ministrów w sprawie projektu budżetu. Centrale zjednoczeń zobowiązane są do zastosowania w podległych przedsiębiorstwach przemysłowych jako wskaźnika dyrektywnego takiego samego rodzaju wskaźnika rentowności, jaki został dla nich określony w uchwale Rady Ministrów w sprawie projektu budżetu.

22. W zjednoczeniach, w których system bodźców materialnego zainteresowania nie jest oparty na wskaźnikach rentowności omawianych w niniejszej instrukcji, lecz na innych branżowych wskaźnikach wynikających z odrębnych przepisów, wskaźniki rentowności mają charakter orientacyjny.